

אור עולם

פרק א'

א. עי' בשער הפסוקים דף נ"ז ע"ב. (הגומ"מ)

ב. והנה כבר נתבאר אצלינו וכו', (בשער
פרצופי זר"ן פ"א). גם נתבאר וכו', (שער פרצופי
זר"ן פ"ד).

ג. כדי להבין המשך דברי הרב, יש צורך לחזור
על ענין כותל אחד וענין הנסירה, עיין תע"ס (חט"ו
אות ע"ה). ולמרות שהוא ארוך, אבל הוא יקר מאד
לנושא כאן ולעוד נושאים הנלמדים בהמשך, וז"ל:
החיצוניות והאמצעיות שבנצח הוד הם תרי פלגי
גופא שהם גוף אחד לבד, כי שם ראש הנוקבא אחד

נצח, הוא יונק מנצח דאמא ומנצח דאבא ומנצח דא"א. וכן הנוקבא שהיא הוד, היא יונקת מהוד ד"א ומהוד דאמא ומהוד דאבא ומהוד דא"א, דהיינו דרך הבחינה שכנגדה בכל העליונים ממנה, כמ"ש הרב לעיל (בחקל זה אות נ"ז), עש"ה.

וענין ה' הבחינות הנ"ל שבע"ס, הם היחסים מה' בחינות דא"י, כמ"ש בחלק א' דף ה' ד"ה וטעם ולפיכך כשהמדובר הוא בבחינת פיצוץ דת"ס בא"י ואו"ת, הם מתבארים תחת התחלקותם של ע"ס. וכשרוצים להדגיש רק את בחינת הא"י שבפרצוף, שזה עיקרו של כל פרצוף, אז מחלקים אותו תחת ה' בחינות שבו. ובזה תבין כי זה היחס של ה"א לנצח, והנוקבא להוד, הוא להורות על הז"א דא"י והנוקבא דא"י, שנתבאר לעיל בדף ה' שהנוק' דא"י היא רק בחינת הסיום של הקומה, שבה כח צמצום המסיים להאור העליון. ובחינת הז"א דא"י הוא התפשטות של חסדים בהארת חכמה, ע"ש.

ונמצא, כי בקטנות ז"א, כל עוד שהוא ר"ק בלי ראש, הנה בחינתו עצמו דא"י אינו מגולה בו כלל, כי עדיין אין בו הארת חכמה בחסדים שלו. ונתבאר שם, שזה כל ההבחן מן בינה דא"י אל ז"א דא"י, כי בינה דא"י היא חסדים בלי שום הארת חכמה, ובעת שהמשיכה הבינה הארת החכמה בחסדים, יצאו החסדים האלו בשם בחינה חדשה שנקראת ז"א, ע"ש. הרי שבקטנות ז"א שאין בו רק ו"ק, עוד אין בחינתו מגולה כלל, כי אז אין בו שום הפרש מחסדים שבבינה. וכיון שכן, הרי הדבר נבחן בעיקר בספירת הנצח שבו, כי הוא עיקר הז"א מיחס האו"י ונבחן ע"כ שאין בו שום הכר אל ספירת הנצח, והיא נכללת בהוד שלו. וזה שאומר הרב שבב' הפרצופים חג"ת נה"י דז"א נמצאים הנצח והוד לגוף אחד, כי הנצח אין לו הכר והוא כלול בהוד. כי בב' פרצופים אלו אין גילוי עוד להארת חכמה, ומשום זה אין גילוי לספירת נצח שלו, כמבואר.

ותבין ג"כ, שזה החסרון של ספירת הנצח, אינו דוקא בנה"י דז"א, אלא בכל פרט ופרט שבו, שאך אפשר להפרט, נבחן שם העלם זה של ספירת הנצח, שהרי המדובר הוא בבחינת נצח דא"י אשר כל בחינותיו כלולים בו. אלא רק מקום ההבחן, הוא בעיקר בנה"י שלו. והוא משום כי גם אחר שמשיג

חז"ן משתמשים בהם וכו' אחד לשניהם. כלומר, ב' הפרצופים הראשונים הנקראים עיבור ויניקה, וכן הם נקראים חיצוניות ואמצעיות, שהם ו"ק חג"ת נה"י, כמ"ל, הנה נצח והוד שבהם נבחים לגוף אחד לבד, וע"כ הם מתלכדים בראש הנוקבא, שהיא בחינה אחת, ואז נבחן, שז"א ונוקביה משתמשים בכוהל אחד לשניהם.

הנה הרב כ"ל כאן יחד ענין הדיבור דנ"ה לגוף אחד, עם ענין חז"ן אב"א ששניהם משתמשים בכוהל אחד. ואמר לפנינו, שענין הנסירה דנוקבא מ"א, הוא ג"כ ענין אחד עם ההפרדה דנצח והוד זה מזה, כי אומר בעת שנה"ה הם גוף אחד משתמשים אז חז"ן בכוהל אחד, ובעת שנעשה לז"א כותל מיוחד מחסדים, ולנוקבא מן הגבורות, אז נחלקים נ"ה זה מזה. וצריכים להבין מאד מה ענין להפרדה והדיבור דנ"ה עם הדיבור והנסירה דז"א ונוקביה, כי כאן ג"כ המפתח אל הבנת הנסירה בכל הקיפה.

וכבר נתבאר לעיל, שעיקור דע"ס הם ה' בחינות, כח"ב ז"ן, והם ה' פרצופי אצילות, א"א ואו"א וז"א ונוקבא. וכל אחד מהם כלול מכולם, אלא שיש חילוק בין ג"ר ובין ז"ן, כי בג' הפרצופים הראשונים כלל, נבחים ה' הבחינות שבהם לכת"ב ז"ן, מטעם התכללות כל אחד בכולם. אבל בב' הפרצופים ז"ן, נתמעט וירד ההתכללות כח"ב שבהם לבחינת חג"ת, וע"כ ה' הבחינות שבהם נבחנות בשם חג"ת נ"ה, שחג"ת הם ג' הבחינות כח"ב, ונ"ה הם ב' בחי' ז"א ונוקבא, שז"א הוא נצח ונוקבא היא הוד. אמנם יסוד ומלכות שבהם, אינם מוסיפים בהם שום בחינה חדשה, כי אין יותר מה' בחי' בכל פרצוף אשה שהוא, וספירת היסוד היא רק בחי' התכללות של ה' בחינות שבפרצוף מצד החסדים שבו, וכן ספירת המלכות היא ג"כ רק בחינת התכללות של ה' הבחינות שבפרצוף, אלא מצד הגבורות שבפרצוף, ואין בחינות נוספות, כמ"ש בחלק ה'.

ועם זה מובן שעיקורו של הז"א הוא בחינת נצח שבו, כי שאר ד' הבחינות שבו באים בו רק מהתכללות. וכן עיקרה של הנוקבא היא הוד שבה, כי שאר ד' הבחינות הם מהתכללותם של העליונים. גם מדע, שכל תחתון אינו מקבל מעליו כי אם מהבחי' שכנגדה בהעליונים. ונמצא הז"א שהוא

אור עולם

כי אין שם הארת חכמה, ונמצא ע"כ שנעשו בראש הנוקבא לבחי' אחת, מטעם הלבשתה רק לבחינת אחורים של הז"א, דהיינו לבחינת ר"ק בלי ראש. אמנם בעת הלבשתה לבחינת פנים של ז"א, שיש יש מוחין והארת חכמה המתגלה מחזה ולמטה בבחי' הנצח שבו, נמצא שם הנצח והוד לב' גופות נבדלים זה מזה, כנ"ל.

וזה אמרו "והזו"ן משתמשים בהם וכו' וכו' אחד לשניהם", היינו הכותל דבחינת הוד, שהוא כח המסך המסיים על אור העליון, שבו נעשה הזווג דהכאה להוציא הקומה דבחי' א של המסך, הנקרא קומת ר"ק בלי ראש, שהיא בחינת ההוד הכלול בז"א, הנקרא ג"כ בשם הנוקבא שבגופו עצמו דז"א. והנה אז גם הנוקבא הנפרדת המלבשתו מחזה ולמטה מאחוריו, משמשת ג"כ עם בחינת ההוד ההיא הכלולה בז"א, כל עוד שלא נשלמו הנה"י דע"ס שלה, כמ"ש להלן. הרי ששניהם משתמשים בכותל אחד אב"א. וזהו נמשך כל זמן שאין הנצח מתגלה בבחינת עצמו, דהיינו בזמן היותם אב"א, שאז היא ו"ק בלי ראש, ונו"ה הם גוף אחד, ואז הזו"ן משתמשים בכותל אחד.

ועוד (שם בהמשך), וז"ל:

ולפיכך עתה, בהגיע טפת הזווג דחסד דע"ב, המורידה ה"ת מעינים שלה, המגלה הה"ג הפנימיות של הנוקבא, כנ"ל, הנה הם באים בהכרח בזכר עצמו, כלומר בנה"י שלו ששם מלבשת הנוקבא, ומקבלת טפת הזווג משם. ואז נפרדו הנצח והוד דזכר המלוכשים בהנוקבא, כי הנצח נעשה להנושא אל בחינת הג"ר דב"ן הנמשך מטפת החסד דע"ב, וההוד נעשה לנושא לבחינת כח המסיים, העושה הזווג דהכאה. ונעשו בזה לב' גופים נבדלים זה מזה גם בבחינת קבלת הנוקבא ממנו. וזה אמרו "כי נעשה בזכר בחינת הה"ג הפנימיות וכו'", דהיינו לצורך הנוקבא כנ"ל, כי הוא עצמו נבנה רק מחסדים. גם ענין הפרדה דנו"ה הם רק ביחס של הנוקבא, כי הוא עצמו יש לו עוד נו"ה נפרדים מקודם לכן, כנ"ל.

וזה אמרו "כי אז הכותל ההוא לו לבדו מן החסדים ולכן נחלקים נו"ה". כי בעת שנעשה הנצח לנושא להארת חכמה, נבחן בהארה ההיא ב' בחינות, שהם חסדים וגבורות. כי אין כאן גילוי של אור

הארת הגדולות שלו, דהיינו חב"ד, הנה גם אז אין גילוי גילוי החכמה ניכרת רק מחזה ולמטה בנה"י שבו כנודע. ואז נבחן הנצח שבו לקו ימין הנושא אל גילוי הזה דהארת חכמה, וההוד שבו נבחן לקו שמאל, דהיינו התכללות המלכות שבו המסיים על אור העליון, כי ע"כ נעשו הנה"י לבחינת ע"ס דסיום אור העליון, והנך רואה המרחק הגדול בין הנצח שבקו הממוצע והנך רואה המרחק שבקו שמאל, כי הנצח הוא בחינת ימין אל ההוד שבו מגולה הארת חכמה, וההוד הוא כח אור העליון שבו מגולה הארת חכמה, ולפיכך הם נפרדים זה מזה. אמנם כל עוד שהם חסרי ג"ה ואין מוחין במצותן, נמצאים הע"ס דנה"י שהם רק בחינת ע"ס דסיום בלבד, שזה הוא רק בחינת ההוד שבו, כנ"ל. וסיום מעלת הנצח, שהיא בחינת הגילוי דהארת וענין מעלת הנצח, הרי כי הנצח נעלם לגמרי והוא חכמה, אין כלל שם. כלומר שאין בכל הנה"י רק כח הסיום בכלל בהוד, כלומר שאין בכל הנה"י רק כח הסיום לבד. וע"כ הנצח וההוד הם גוף אחד ממש, כי אין בזה להבדיל ביניהם.

ולפיכך כייל הרב בכמה מקומות, שבאחורים נבחנים הנו"ה לגוף אחד, אלא רק בפנים הם ב' גופות נבדלים זה מזה. כי השם האחורים מורה שאין שם הארת חכמה, והשם פנים מורה שיש שם מוחין דהארת חכמה. ונתבאר, שכל עוד שאין בחינת כח הסיום במצותן, אין בהע"ס דנה"י רק בחינת כח הסיום דע"ס, שהוא בחינת ההוד בלבד כנ"ל, ומעלת הנצח נעלם שם לגמרי, אלא גם הוא כלול בכח הסיום של ספירת ההוד. הרי שבבחי' אחורים, הם גוף אחד בלי הבדל ביניהם. אלא רק בבחינת פנים, דהיינו שיש שם מוחין דפ"פ, שהם גילוי הארת חכמה, אז הנצח הוא הנושא להגילוי הזה, וההוד הוא הנושא לכח הסיום, ונמצא שהם ב' גופות נבדלים זה מזה, כנ"ל.

וזה אמרו "בחינת החיצוניות והאמצעיות שבנצח והוד הם תרי פלגי גופא, שהם גוף אחד לבד, כי שם ראש הנוקבא אחת לבד", כלומר, בעת שהנוקבא מלבשת מחזה ולמטה דז"א באחורים שלו, הנה אין אז בנוקבא אלא ב' פרצופים חג"ת נו"ה דז"א, דהיינו הנקרא החיצוניות והאמצעיות, ובהם אין שום גילוי להארת חכמה, כנ"ל. ונמצא ע"כ שבחינת נצח והוד דז"א נעשו בנוקבא לגוף אחד לבד, כלומר שאין הכר במשהו למעלת הנצח,

לכחינת ראשה", כלומר שנו"ה נתדבקו אז לגוף אחד
לכחינת ראשה של הנוקבא, אלא שנחלקו עתה
לב' בחינות נבדלות. ומורה בזה שהגם שבחינת
הז"א עצמו לא היו הנו"ה מחוברים, כי כבר היה לו
מוחין דגדלות, מ"מ לבחינת ראשה של הנוקבא היו
מחוברים, כי מדד לה לפי הכלים שלה, כנ"ל בדף
אלף תשכ"ה ד"ה וזה אמרו כי, ע"ש. עכ"ל.

ד. לפי שרחל היא נוק' עיקרית וכו',
לעיל שער יעקב ולאה פ"ב, ובבשה"כ (אות קנ"ז)
וז"ל:

רחל היא נוקבא אמיתית של ז"א וכו'.
עיקרים יש לדעת ברחל זו: א', שורשה מבחינת
הכלים, ב', שורשה מבחינת האורות, ג', מקורה
מבחינת בנין פרצוף. וכל ג' עיקרים אלו הם מעולם
הנקודים. כי נודע, שבקטנות הנקודים לא יצאו
אלא ז' כלים חב"ד חג"ת עד החזה, ונקודת החזה
המסיימת אותם בבחינת הפרסא שנתקנה ע"י
צמצום ב', והכלים מחזה ולמטה יצאו ונעשו לבי"ע.
כנ"ל. נמצא ששורש הנוקבא מבחינה זו היא נקודת
החזה בלבד. ומבחינת האורות שנתלבשו בהם, היו
הם נעשו לבחינת חג"ת נה"י, כי אורות דו"ק נקראים
חג"ת נה"י"מ, ונמצא בזה שנקודת החזה נקראת
נקודת מלכות דז"ת דנקודים. אמנם מב' בחינות אלו
אין בה רק נקודה אחת, שהיא בחינה המסיימת את
ז"א, אבל אין בה שום בנין של פרצוף. וזה התחיל
בגדלות של נקודים, כי ע"י האור חדש שיצא מע"ב
ס"ג דא"ק נתבקעה הפרסא, וז"ת דנקודים נתפשטו
עד לנקודה דעוה"ז כמו הרגלים דא"ק, ואלו הנקודים
שנפרדו מז"ת דנקודים למתחת הפרסא שנתחוו
לבי"ע, שוב נתחברו עם הז"ת של ז"א, כנ"ל אות ע"א
ד"ה אמנם, ע"ש. וכמו כן הם נבחינים ג"כ לחלקה של
הנקודה דחזה דז"א, שהיא המלכות, ונתחברו אליה
ונבנית אז לשעתה בפרצוף שלם, הנקרא מלך דח'
של הנקודים. והוא משום שבעת הקטנות כבר היו

החכמה ממש כמו באבא, כי עיקרו של הז"א הוא
חסדים ולא חכמה, אלא רק ענין של הארת חכמה
בחסדים, הנקרא חסדים מגולים. ונודע שבחינת
החכמה נבחנת לפעמים לבחינת גבורה כלפי אור
החסד, והוא מטעם שהצמצום לא היה מעולם על
אור החסד זולת על אור החכמה בלבד, כמ"ש לעיל
בחלקים הקודמים. ולפיכך יש כאן בגילוי הנצח
בחינת גבורה ג"כ, כי ההארת חכמה שבחסדים הם
מבחוות כלפי חסדים עצמם, שאין בהם שום כח של
דן וצמצום. ושיעור הזה דהארת חכמה שבחסדים
דנצח, נבחן לה"ג פנימיות, שאותם לקחה הנוקבא,
ונשלמה בפרצוף שלם מרת"ס, כנ"ל. אמנם בחי'
החסדים עצמם דנצח, שקבלו הארת החכמה, הם
באו ברשות הז"א, כי החסדים שייכים לז"א, כנ"ל.
ומטעם הזה אין מכנים לגילוי הארת חכמה אלא רק
בשם חסדים מגולים לבד, כי הז"א אינו לוקח רק
בחי' החסדים שנעשו לנושא להארת חכמה, והארת
חכמה עצמה הם ה"ג הפנימיות שנותן להנוקבא,
זכור זה.

ועם זה נפרדה הנוקבא לפרצוף נבדל לגמרי
מן הז"א, כי הז"א הוא עתה רק בנין של חסדים
מגולים לבד, והנוקבא היא בנין של ה"ג פנימיות,
שהם בחינת הארת חכמה שלקחה מהז"א. וזה אמרו
"כי אז הכולל ההוא לו לבדו מן החסדים", דהיינו
שבנין גופו שהוא בחינת הכולל שלו, נעשה לו לבדו
מן החסדים, ובנין גופה, שהוא הכולל שלה נעשה
לה לבדה מן ה"ג הפנימיות. וזה אמרו "ולכן נחלקים
נו"ה", כי הנצח הוא עתה בחינת הנושא לחסדים
מגולים, וההוד הוא הנושא לכח הסיום והמסק, כנ"ל.
וע"כ הם עתה ב' גופין נבדלים.

וזה אמרו "ולה כותל א' לבדו מן הגבורה והם
ג' מחוברים לבחינת ראשה", כלומר, לא כמתחילה
בעת היותם אב"א, שלא היה שם אלא כותל א'
מן הגבורה, שהוא כותל ההוד, דהיינו בחינת ה"ג
חיצוניות דבחינת ה"ת בעינים. "שהם נו"ה מחוברים

אור עולם

ומתוך שבחינת חיה דנקודים נגנזה בשתא אלפי שני, לכן אין תיקון לאה נשלם, והיא נחשבת משום זה לדינים.

ולולא שמתחלה היתה עצם מעצמיו וכו',
ונראה שנהיתה בבחי' נוקב' שבגופו, ועיין.

ה. **ויקם עדות ביעקב** וכו', שער הפסוקים תהלים (ס" ע"ח), וז"ל: **ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל וגו'.** כבר הודעתך כי יש בז"א מוחין מצד אבא, מלובשים בנה"י דאבא, והחסדים מונחים תוך היסוד דאבא, הנקרא תורה, בסוד נובלת חכמה של מעלה תורה. וז"ס תורה שנתנה מן הימין ומן השמאל, כמש"ה מימינו אש דת למו, שהם החו"ג דאבא, ביסוד שלו הנקרא תורה. וזאת התורה שם אותה בישראל, שהוא ז"א. ואח"כ מאלו החסדים שביסוד דאבא, מאירים לחוץ לצד פני ז"א, ושם נעשה פרצוף יעקב, ובו נקרא עדות. ואז יוצאים מן סוף היסוד דאבא, המתפשט בסיום יסוד דזעיר ממש, ויוצאים משם לחוץ. וצריכים לחזור ולקום ולעלות למעלה עד כתר דיעקב, שהוא כנגד החזה דז"א, ומשם נכנסים תוך יעקב, ומתפשטים בו, כנודע. וזהו ויקם עדות ביעקב, לשון קומה ועלייה. אבל בישראל שם, ואינו צריך קימה. ע"כ.

(*) עי' הקדמת הזוהר פ"ד פ"ה, ובסולם שם. (הגומ"ח)

שייכים לחלקה, כי כל בי"ע המצומצמים ע"י הפרסא נמצאים ברשות הנוקבא ומתחתיה, ע"כ גם בעת שנתחברו נעשה לחלקה ולבנינה. הרי שכל שורש בנין הנוקבא הוא מהכלים דאחורים דנקודים, שהם הנה"י שמתחת הפרסא.

וע"כ נבחנת נקודת החזה לבחינת הכתר של הנוקבא, כי אחר שנבנית ע"י נה"י שעלו מבי"ע, נעשית נקודת החזה לכתר שמלמעלה מהם. ולפעמים נקראת נקודת החזה בשם מלכות שלה לבד, כי מבחינת התלבשות האורות, נמצא שבעת קטנות נקודים לא היה בה אלא כח הסיום דמלכות לבד. ונמצאים אלו ג' עיקרים הנ"ל נקראים: א', נקודת כתר דנוקבא, ב', נקודת מלכות דנוקבא, ג', ט"ס תחתונות דנוקבא, וזכור זה לכל המקומות המדובר מהם.

לאה עיקרה היא אחורים דאמא שנפלו כאן למטה במקום הזה. היינו בזמן שביה"כ דנקודים. ויש לדעת, כי אמא זו אין פירושה קומת נשמה, אלא אמא דקומת חיה, כי או"א דנקודים היו בקומה שוה בקומת חיה. ונמצאת לאה שהיא בחינת אחוריים שנפלו מקומת חיה דאמא, וע"כ היא אינה כלל ממדרגת ז"א, אלא מקום ירידה שלה הוא במקום ז"א, וע"כ הוא מתקן אותה, ונבחנת לנוקבא שלו רק בדרך השאלה, כלומר, שסוף סוף בגמר התיקון תסתלק ממנו ותחזור לאמא עילאה למדרגתה.

אור עולם

י. (*) עי' בספר עולת תמיד דרושי התפלין דף מ' ע"א. (הגומ"ם), והוא בע' ע"ו בהנדפ"מ, ושם ציין בהגומ"מ לתע"ס חי"ד לזה"ת תשובה רל"ו.

מב' הצדדים וכו', שם אוצח"ה (ביאורים אות יז). וז"ל: אשר שם הוא רישא דרחל, דגופה מחוברת בגופיה דז"א, וראשה דבוקה באחורי ת"ת שלו. ומכה אותו הקוצא דשערי בגופו, באחורי הת"ת מב' צדדיו, שהם בב' צדדי ראש רחל, אבל לא באמצע אחורי ת"ת שלו, דשם דבוק הוא באמצעית עיגול ראשה

דרחל, דהת"ת הוא שטחי ורחב, וראש הנקבה צר ועגול, וידוע דאין דבר עגול דבוק לדבר שטחי רק באמצעיתו (שער מאמרי רשב"י דף ס' ט"ג), אמנם שתי צדדי אחורי ת"ת שלו פנויים ואינם דבוקים לראשה, ושם יכול הקוצא דראשו להכות. (פע"ח שער התפילין פרק ח')

יא. **ביארנו במ"א** וכו', שער הכונות עיין תפילין דרוש ה'.

אור עולם

בנה"י שלו (שער יעקב ולאה ריש פרק ג'). והארות
דקוצא דשערי הנמשכים אל יעקב יוצאים מפנימיות
ז"א דרך החזה שלו, שהוא במקום החג"ת דז"א, אשר
שם נמצאים פרקים אמצעיים דנה"י דאבא ואימא,
ועל כן נמצא שגם קצת הארת אימא יש ביעקב.

יד. **אלא גרעון** וכו', (שם אות כ"ח), וז"ל:
שמקבלת רק אור חוזר שהוא בחינת דין. (שער
העקודים פרק ה')

כ. **להוציא את יעקב** וכו', שער יעקב ולאה

ג. **לחוץ אל יעקב** וכו', (שם אוצח"ה ביאורים
על כ"ח), וז"ל:

נה"י דאבא המלובשים בנה"י דאימא נכנסים
במצות ז"א לתת לו מוחין, ומתחלקים על דרך זה,
מקום עליונים דנה"י שלהם מלובשים בחב"ד דז"א,
מקום אמצעיים בחג"ת שלו, ופרקים תחתונים

אור עולם

הנה יעקב אביהם וכו', ענין זה מתבאר בזה
בראשית א' בסולם אות קנ"א, עי"ש בכל המאמר
משה ויעקב.

טז. כי הנה נתבאר אצלינו וכו', ע"ח שער ל"ז פ"ב

טו. ואח"כ ע"י מעשיו וכו', (שם אות ל'), וז"ל:
יעקב אבינו ע"ה היה הולך ומתעלה, ובתחילה נעשה
מרכבה אל יעקב החיצון, ואחר כך נתעלה ביעקב
הפנימי, ואח"כ נתעלה ונקרא ישראל, שהוא ז"א
עצמו. (שער הפסוקים פרשת שמות, דף כ"ג ט"ג)

אור עולם

ת. ע"ע שער הפסוקים שמות ע"פ ויקם מלך
יח. (*) עי' שער הזווגים פ"ו. (הגומ"ח)
השעל מצרים.

אור עולם

כ. עיין בשער הפסוקים פרשת שמות, ובשער הליקוטים פרשת יתרו דף ע"ב ב'. (הגומ"מ)

כא. **פסיק טעמא** וכו', באד"ר הסולם (אות רל"א - רל"ב), וז"ל: **והיינו רזא דתנינן** וכו'. והיינו הסוד שלמדנו. הויה הויה, מפסיק טעם ביניהם, דהיינו שיש קו מפסיק בין הויה הא' להויה הב'. וכן בכל מקום שנזכר שם ב' פעמים פוסק טעם ביניהם, כמו, אברהם אברהם, יעקב יעקב, שמואל שמואל, בכולם מפסיק טעם ביניהם, בין שם הא' לשם הב'. חוץ ממשה משה, שאין טעם מפסיק בין משה הא' למשה הב'. מהו הטעם. הוא כי אברהם אברהם הנזכר ב' פעמים, יורה שאברהם הב' שלם, ואברהם הא' אינו שלם, כי עתה נשלם בעשרה נסיונות, ומטרם זה לא היה שלם. ומשום זה מפסיק הטעם ביניהם, להורות, כי עתה אינו כמו מקודם לכן.

יעקב יעקב בתראה וכו'. וכן יעקב יעקב, יורה שיעקב הב' שלם והא' אינו שלם, כי עתה נתבשר שיוסף חי, ושרתה עליו השכינה, משא"כ כשהתאבל על יוסף נסתלקה ממנו שכינה. ועוד, כי עתה נשלם בארץ אילן הקדוש, שהוא יעקב, כעין של מעלה, כמו ז"א שיש בו י"ב תחומין, שה"ס י"ב צרופי הויה,

יט. **גם ביאור אחר יש וכו', ואז נבקע כלי היסוד** וכו', ענין בקיעה עיין אבן ספיר (ע' נ'), ולענינינו מתאים יותר מש"כ באור הבהיר (ע' ז"א), וז"ל: **בקיעה**: אור העליון המאיר דרך כותלי כלים, נבחן אשר בוקע **בעביותם ומזכך אותם**, (ע"ח ש"ב ע"ג) והן באו"פ לחצי כותל הפנימי והן באו"מ לחצי כותל החיצון מכונים בלשון של בקיעה, (ע"ח ש"ב פ"ו).

בקיעה: פירושו ביטול, כמו נבקע יסוד דעתיק, שפירושו שנתבטל מסך דבחי' עתיק. ואור חדש שבקע לפרסא, פירושו שהארתו דאור חדש ביטל לאותו תיקון הפרסא. אמנם יש להבין כאן ג"כ אשר בהכרח הוא שאותו האור הבוקע לאיזה תיקון, שנכלל פחות או יותר ממנו, כי ברוחניות אין שום דבר מתבטל אלא נוסף, וע"כ אע"פ שביטל אותו עתה, מ"מ עתיד שיגלה בו עצמו ג"כ תיקון הזה, והוא מסעם שעבר דרכו וע"כ נכלל ממנו, כלומר כל הכחות שבעליון בהכרח שיגלו בהתחתון ממנו.

ולכן משם ולמטה ישתנה מהותם ויקראו **בי"ע**, (ע"ח ש"ג פ"א) **וכל בי"ע אינם אלא עולם א' לבד לבוש לאצילות**, שבין שלשתם אינם אלא י"ס (ע"ח ש"ג פ"ג). עכ"ל.

אור עולם

ומקודם לכן לא היה נביא. אבל משה משה, אין טעם
מפסיק ביניהם, כי מיום שנולד היה שלם, שכתוב
ותרא אותו כי טוב הוא, דהיינו שתיכף כשנולד
שרתה עליו שכינה, שעליה נאמר כי טוב עכ"ל.

פרק ב'

א. והנה אחר שנתבאר דור המדבר וכו', עיין
שער הפסוקים פר' שמות על הפ' ויקם מלך חדש

וע' ענפים, כי י"ב הצרופים מאירים בכל קצה משה
קצות שלו, והם ע"ב, שה"ס ע' סנהדרין וב' עדים.
וע' סנהדרין נק' ע' ענפין. אף האילן הקדוש שבארץ,
שה"ס יעקב, כבר הוליד י"ב שבטים, שנתפשטו
מהם ע' נפש, מה שלא היה לו מקודם לכן, ומשום
זה, יעקב הב' שלם, יעקב הא' אינו שלם, וע"כ
מפסיק טעם ביניהם. וכן שמואל שמואל, מפסיק
טעם ביניהם, מהו הטעם. הוא משום ששמואל הב'
שלם, שמואל הראשון אינו שלם. כי עתה הוא נביא

על מצרים. ובשער הליקוטים פר' יתרו דף ע"ב ב'.
(הגהות)

ב. מטות וכו', וכדי להבין יותר ענין המטות
עיי' זוה"ח (בשלח אות י"ד בסולם). וז"ל: **ות"ח א"ר**
יהודה וכו'. ובוא וראה, אר"י, רצה הקב"ה ששמותיו
שהיו חקוקים במטה יעשו אותות. ולמדנו, ב' אותות
נעשו בים, באותו הצד שנטה משה ברחמים ודין:
א', שבקע הים לישראל, ב', שהשיב הים בדין על
המצרים, והטביע אותם בתהום. ז"ש, וישב ה'
עליהם את מי הים.

ביאור המאמר: פירוש, כל הגאולות באות מכח
קו האמצעי, לפיכך כשרצה הקב"ה שמשה יוציא את
ישראל ממצרים, מסר לו סוד המטה, שכל הכחות
והפעולות שבקו האמצעי חקוקים בו. ולפיכך חקק
הקב"ה במטה את כל ג' הקוין, שה"ס שמותיו של
הקב"ה **אל אלקים הוי"ה** (כנ"ל בראשית א' אות ס"א
ואות ע').

ועם זה תבין את סוד הכתוב, ויאמר אליו ה' מזה
בידך ויאמר מטה. וז"ס המשכת קו ימין אל מטה
משה, שהוא בחינת חסדים בלי חכמה. ונקרא מטה,
בסוד מטה כלפי חסד. ונודע שקו ימין נעשה ע"י
עלית המלכות לבינה. וז"ס ויאמר השליכהו ארצה,
דהיינו שיוציא עתה את המלכות מבינה, למקום
המלכות הנקראת ארץ, שעם זה חוזרים בינה ותו"מ
אל המדרגה, והארת החכמה דשמאל, שה"ס קו
השמאל, (כמ"ש בפלפא"ס אות כ"ט, ע"ש, ואין להאריך

פה) מבחינת הדינין שבו, מכונה נחש, וזסו"ה **ויהי**
לנחש. שעיי"ז שהוציא הדינין דמלכות מבינה והשליך
אותם למקומה לארץ, יצא קו השמאל במחלוקת
על קו הימין, שהדינים שלו מכונים נחש. ואז **וינס**
משה מפניו, שלא יכול לסבול הדינין דשמאל, וינס
מהם. ובזה נחקק קו השמאל במטה. ואז נאמר,
ויאמר ה' אל משה שלח ידך **ואחוז בזנבו,** כי בסיום
הדינין דקו השמאל יוצאים הדינים דמנעולא, שה"ס
הדינים שבמסך דמלכות דמדת הדין, בסו"ה לפתח
חטאת רובץ. וז"ס ואחוז בזנבו, שיעורר מדת הדין
דמנעולא, הממעט את החכמה שבשמאל, שעיי"ז
ייתחד השמאל עם הימין, (כנ"ל בפלפא"ס אות ל"ח)
שבזה משתלמים שניהם, אלא שהחסד שבימין
מאיר מלמעלה למטה, והחכמה שבשמאל מאירה
רק ממטה למעלה, שהיא בחינת ו"ק דחכמה, (כמ"ש
שם). גם נודע, שקו האמצעי מעורר ב' פעולות, כדי
למעט הג"ר דשמאל, שמתחילה מעורר המנעולא,
ואח"כ כדי שיהיה ראוי להמשיך הו"ק דחכמה
מחליף המנעולא במפתחא, (כמ"ש בזהר לך דף י"ג
ד"ה ונתבאר, ע"ש). וזסו"ה וישלח ידו ויחזק בו ויהי
למטה **בכפו,** בכפו הוא בדיוק, דהיינו בכפו של משה,
שהיא בחינת מפתחא, כי תחילה אחז בזנבו של
נחש, שה"ס פעולה הא' דקו האמצעי, ואח"כ החליפו
בכפו של עצמו, שהוא פעולה ב' דקו האמצעי,
שהחליפו במפתחא, שה"ס בחינת הדינים שבקו
ימין, שהם מעלים המלכות לבינה. והנה נתבאר ג'
הקוין שנחקקו במטה, שבחינת **מטה הא',** שנשאל,

מזה בידך, ויאמר **מטה**, הוא בחינת קו הימין. וכשנהפך ל**נחש**, הוא בחינת קו השמאל שנחקק במטה. ואחוז ב**זנבו**, ויהי למטה **בכפו**, הם ב' פעולות של קו האמצעי שנחקק במטה, וכל אלו הבחינות נשארו חקוקות במטה.

אמנם עיקר המטה הוא בחינת המטה הב', שה"ס קו האמצעי. וז"ש לעיל (פרשת ויצא אות כב) כד הוה האי מקל בידו של יעקב וכו' קרי ליה מקל, וכד הוה בידיהו דמשה ואהרן קרי ליה מטה, דהיינו שהוא בחינת קו אמצעי או של חו"ג הנק' מקל, או של נו"ה הנקרא מטה, ע"ש. ונודע שקו האמצעי כולל בעצמו כל הדינים שבימין ושמאל, ולפיכך נבחן בו במטה ב' צדדים, ובכל צד ב' בחינות: **צד הא'** של המטה, הוא היחוד של ימין ושמאל שעושה, ובו ב' בחינות: א', גילוי אורות החכמה והחסדים המלובשים זה בזה, שנעשה ע"י היחוד שלו, ואור הזה בכללו נקרא רחמים. בחינה הב' היא מיעוט הג"ר דחכמה דשמאל, שנעשה ע"י יחוד ימין ושמאל, כנ"ל (בפלפא"ס אות 7"ח). **צד הב'**, הוא בחינת הדינים שבימין ושמאל שנחקקו בו. וגם בו ב' בחינות: בחינה א', היא דינין

דשמאל, שיצאו מחמת המשכת החכמה ממעלה למטה, שדינים האלו נקראים נחש, כנ"ל. בחינה ב' של צד הזה, היא הדינים דימין, שיצאו מחמת עלית המלכות לביתה, שדינים אלו ה"ס דינים דמפתחא, הנבחנים שנחלפו מבחינת זנבו של הנחש שהוא מנעולא, לבחינת כפו של משה, שה"ס מפתחא, כנ"ל. עכ"ל, ועיי"ש המשך המאמר.

ג. **הא' וכו' הנק' מטה ה' והב' נקרא מטה האלקים וכו'**, עי' זוהר הסולם (בשלח אות צ"א), וז"ל: **א"ר אלעזר חמינא וכו'**. אר"א רואה אני שלפעמים נקרא מטה הזה מטה האלקים, ולפעמים נקרא מטה משה. אר"ש, בספרו של רב המנונא סבא, יפה אומר שכולו אחד, בין שתאמר משהו של הקב"ה בין שתאמר משהו של משה. ומטה הזה הוא לעורר צד הגבורה, ועל כן אוה"כ נטה את ידך, שפירושו יד שמאל, שהוא בצד הגבורה.

ב' **מטות וכו'**, עי' זוה"ח בשלח (אות כ"ט בסולם), וז"ל: **א"ר יוסי**, ב' מטות היו, אחד של משה, ואחד

אור עולם

של הקב"ה. זה משמע משכתוב, ומטה האלקים.
פירוש, מטה האלקים הוא מבחינת מלכות שנקראת
אלקים. מטה משה, הוא מבחי' ז"א, כי משה הוא
מרכבה לז"א. עכ"ל. וע"ע תקו"ח לרמח"ל תקונא ז'.

ד. שהיסוד נקרא ו' זעירא וכו', תע"ס ח"ט
(לוח"ת תשובה ל"ז), וז"ל: ו' זעירא. ת"ת נקראת ו'
גדולה, או ו' עם ראש, והוא להיותה קומת בחי"א,
הכלולה חג"ת נה"י, שחג"ת הם בחינת כח"ב

אור עולם

זחסדים, והוא הראש שלו, ולפיכך, נבחן ת"ת לו'
עם ראש. אבל יסוד הוא בחינת קומת אור המלכות,
זהיינו קומת נה"י בחסרון חג"ת, וע"כ נבחן לו'
זעירא בלי ראש, כי חג"ת שה"ס ראש חסר לו.
(חשט"ו אות נ')

ה. דעת העליון וכו', עיין תע"ס ח"ו (הסת"פ
אות י"ב ד"ה אין מוחין עד ד"ה והנה נתבאר). וח"ח (או"פ
מ"ז).

ו. בגי' קפ"ד וכו', ע"ע תע"ס ח"י אות נ"ב.

אור עולם

פרק ג'

א. עי' שעה"פ שמות סימן י"א.

כי בזמן דור המדבר היה הזיווג מן יעקב עם לאה וכו', נראה לפי מ"ש בקהלת יעקב (ערוך לאה אות ב'), וז"ל: כמו שכתבתי לעיל בשם הרב, שאין פרצוף לאה ניכרת אלא כשכבר יש לז"א מוחין דגדלות, ואז מתמתקין הה' אלהים על ידי שם הוי"ה דיודין, כמו שכתבתי בערך המתקת הדינין, ה' פעמים אלהים, וע"ב וד' אותיות דהויה פשוטה, גימטריא שוה עד כאן. ולפי"ז בימיו של משה היה מצב של גדלות, ולכן היה בזמנם הנהגת דור המדבר, שהיא לאה, אבל בימיו של יהושע נעלם גדלות זו,

ולכן נעלם בחי' דור המדבר, והיתה לפי הנהגת הנו' בנו' רחל, וכמ"ש בהמשך.

ב. ולא נשתמש וכו' רק בכידון אשר בידו וכו', ועיין בספר מורה השמש לרמד"ו זיע"א (יהושע ח'): שהוא סוד הכידון – שילוב הוי"ה בג' אותיות די"ן של אדנ"י: כ"ו די"ן, כי משה נשתמש במטה, ויהושע בכידון, בכחו הגדול הרמוז באותיותיו ברזא דאמרו וכו'. ונראה שהוא מאותו ענין, כי יחוד הכידון מקומו במקום הדין, שהוא המלכות, שזה מדרגת יהושע.

ג. כי ארץ היא הנקבה כנודע וישראל הוא בעלה ז"א וכו', כי עיקר הז"א הוא הארת חכמה

בחסדו, שזה בעלמא דאתגליא שהיא רחל, ולכן
הוא נקראת עקרת הבית, כמ"ש בפרקים שלפנינו.

ד. כי הוי"ה הוא ז"א וכו', ע"ח שער י"ט.
ואלקים הוא נוק' וכו', כידוע ששם אלקים
הוא במלכות. אבל רחל וכו' עד שצריך נסירה
להפידם וכו', וענין נסירה הוא בעיקר בשעה"כ
ראש השנה, ובארוכה בתע"ס חט"ו.

פרק ד'

א. שליחת המרגלים וכו', עיין שער הפסוקים
י"ג ש"ח ע' קע"ד ד"ה ועתה נבאר, וז"ל: ועתה נבאר
שאר דקדוקי הכתובים, הנה בפסוק אלה שמות
האנשים אשר שלח משה 'לתור' את 'הארץ', ר"ת
לאה. לרמוז, כי משה רצה לשלחם בבחי' לאה, עלמא

עילאה רחמים, והם לא רצו אלא בבחי' הדין, שהיא
רחל, עלמא תתאה, הנרמז בר"ת, ויעלו ויתורו את
הארץ ממדבר צין עד 'רחוב' לבא 'חמת', ר"ת רחל.

עוד עיין שם פרשת שמות (ע' קי"ח ד"ה ונבאר),
ובשער הארת המוחין פ"ד. ועי' שם שעה"פ (פ' חקת
ע' קע"ח), וז"ל:

וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו וגו'.
כבר נתבאר בפסוק ויקם מלך חדש על מצרים וגו',
כי סלע היא רחל, נוקבא דז"א. וכל אותם מ' שנה
של דור המדבר, היה הזווג מן יעקב ולאה אשתו,
הנקראת דור המדבר. והיה חפץ משה לזווג גם את
רחל עם ז"א, ולא עלה בידו לתקנה, וחטא בה. גם
נתבאר שם, ענין מטה משה, שהיא הארה אחת
היוצאת מיסוד דאבא, הנקרא משה, מחוץ, כנגד פני
ז"א, ועומדת לצד של דור המדבר. והנה חשב משה,
להחזיר אותה ההארה הנעשית מטה, דרך פנים,

ב. יסוד דאבא וכו', יש לעיין בתע"ס (חסידי בלוה"ת תשובה ס"ג, הגם שרובו אינו שי"ך הנה), וז"ל: מהו יסוד דאבא שמחוץ ליסוד נוקבא. המוחין דנסירה שהנוקבא מקבלת בנה"י דאמא, שהם בינות וגבורות דאבא ודאמא, הנה גם נה"י דאבא כלולים בנה"י דאמא אלו. ונמצא בעת שנה"י דאבא מתלבשים ביסוד הנוקבא, מתהפך יסוד דנוקבא ונעשה ליסוד זכר כמו בחינת אבא. כלומר, שיסוד דנוקבא היא בחינת קצר, שפירושו ששם בחינת המסך שאינו מקבל להארת חכמה, אלא שדוחה אותו בסוד זוג דהכאה, וע"כ נקרא קצר, שהוא ההיפך לבחינת ארוך, דהיינו לחכמה שנקרא ארוך, כנודע. אבל עתה בעת שמקבלת המוחין דאמא דע"ב דמזלין, נמצא שיסוד אבא מתלבש תוך יסוד הקצר שלה, ונעשה לבחינת ארוך כמו יסוד דאבא, דהיינו שמקבלת שם להארת חכמה שהוא בחינת אבא. והארה זו של בחינת ארוך שהשיגה ביסוד שלה בעת היותה באחור הז"א, נקרא בשם יסוד דאבא היוצא מחוץ ליסוד דנוקבא. ואין הארה זו נוהגת אלא במוחין דאחור דנוקבא, שאז מקבלת המוחין ממזלא, שהם גבורות זכרים, ויש לה יסוד דאבא. אמנם בעת חזרתה פב"פ עם הז"א, הנה אז אינה מקבלת עוד המוחין מנה"י דאמא דע"ב דמזלא, אלא שמקבלת המוחין מנה"י דז"א הבאים ממלכות דאמא שאינה נכללת במוחין דמזלא, שע"י התכללותה בעטרא דגבורה שבראש הז"א, היא מוציאה שם מוחין דחיה. ואז כבר אין בה

ולהחזירה אל האחור ברחל, העומדת שם, ויתקן ויגדיל פרצוף רחל, ותוכל לחזור פב"פ עם ז"א. וז"ס ויך את הסלע במטהו, כי הסלע היא רחל, בהיותה מקבלת הארת יסוד דאימא בלבד לצד האחור, והוא אה"ה דמלוי יודי"ן, כנודע, והוא בגימטריא סל"ע. והכה במטהו כנגד ההארות היוצאות מתוך זעיר דרך פניו כנזכר, כדי שיחזרו האורות לאחור ברחל. והנה חטא בזה, כי אי אפשר לדחות ההארות ההם ע"י הכאת המטה לצד אחור, עד שבתחלה תחזור הסלע שהיא רחל פב"פ, ואז ימשכו אליה האורות ההם מעצמם, בלתי הכאה דרך פנים. עכ"ל.

ועיין אוצרות רמח"ל (ע' ק'). וז"ל: ושלח מרגלים, ויהושע וכלב ניצולו והאחרים לא. והענין הוא, יהושע הוא במלכות, ובמלכות אוחזים בה הרבה, אבל כשהיא מתקשרת בת"ת אז החיצונים אינם יכולים לה כל כך. יהושע הוא סוד מלכות, אבל קבל כח מת"ת, כשהתפלל משה בעדו המשיך לו כח משרשו העומד בת"ת דז"א, ולכך ניצול. ועוד המשיך לו כח יותר עליון מאו"א - מקום שאין הס"א מגעת. וז"ס משרז"ל, יה יושיעך מעצת מרגלים, י"ה, הם או"א, יושיעך, הוא סוד הת"ת כידוע, שהישועה היא משם, והיא שרשו של משה. וכן כלב הוא מלכות שעולה ב"ן, והוא משבט יהודה העומד במלכות, ומשך לו כח מחג"ת דז"א, כשהלך להשתטח על קברי אבות, ולכך ניצולו. ע"כ.